

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO
NR. I-1336 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Parengti įstatymo projektą paskatino dabartinėje teisinėje bazėje esantis nepakankamas vaizdo stebėjimo reglamentavimo detalumas ir aiškumas. Nors Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR) nustato bendruosius asmens duomenų tvarkymo principus, praktikoje, sprendžiant specifines vaizdo stebėjimo situacijas, šios normos dažnai interpretuojamos dviprasmiškai. Dėl sparčios technologijų plėtros ir atpigusios įrangos masiškai išaugo vaizdo kamerų naudojimas tiek versle, tiek privačioje buityje. Tai lemia nuolatinį skundų Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai ir teisminių ginčų skaičiaus augimą, ypač dėl kaimyninių teritorijų stebėjimo, neproporcingo viešųjų erdvių fiksavimo bei privatumo pažeidimų jautriose zonose. Nesant detalių, specifiskai Lietuvos kontekstui pritaikytų įstatyminių taisyklių, fiziniams asmenims darosi vis sunkiau apginti savo teisę į privatumą, o duomenų valdytojams kyla sunkumų užtikrinant atitiktį keliams reikalavimams.

Pagrindinis šio įstatymo projekto tikslas – sukurti aiškią, subalansuotą ir teisiškai apibrėžtą vaizdo stebėjimo tvarką, kuri veiksmingai apsaugotų žmogaus pagrindinę teisę į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą, kartu neapribojant teisėto asmenų bei turto saugumo užtikrinimo poreikio. Projektu siekiama panaikinti teisinį neapibrėžtumą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui vaizdo stebėjimo technologijomis, sumažinti nepagrįstų kaimyninių ginčų skaičių ir formuoti vieningą, skaidrią vaizdo duomenų tvarkymo praktiką visoje valstybėje. Siekiant nurodytų tikslų, įstatymo projektu įgyvendinami šie konkretūs uždaviniai. Pirmia, imperatyviai uždraudžiamas vaizdo stebėjimas patalpose, kuriose asmenys turi absoliutaus privatumo lūkestį (tualetuose, persirengimo kabinose, poilsio kambariuose ir kt.). Antra, aiškiai sureguliuojamas privačių teritorijų stebėjimas, nustatant pareigą pirmiausia fiziškai riboti kamerų matymo kampą, o to padaryti negalint – naudoti nuolatinės ir neatšaukiamos techninės maskavimo priemonės, siekiant nefiksuoti kaimynų valdų ar viešųjų erdvių. Trečia, įtvirtinamas aiškus 14 kalendorinių dienų standartinis vaizdo duomenų saugojimo terminas, taip užkertant kelią pertekliniam ir nepagrįstam duomenų kaupimui. Ketvirta, modernizuojama asmenų informavimo tvarka, įpareigojant duomenų valdytojus pateikti esminę informaciją (įskaitant skaitmenines nuorodas ar QR kodus į privatumo politiką) dar prieš asmeniui patenkant į stebimą zoną.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Arminas Lydeka.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu vaizdo stebėjimo teisiniai santykiai Lietuvoje iš esmės yra reguliuojami tiesiogiai taikomo Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) bendrosiomis nuostatomis, įtvirtinančiomis asmens duomenų tvarkymo principus – teisėtumo, tikslo apribojimo, duomenų kiekio mažinimo, skaidrumo bei saugojimo trukmės apribojimo. Nacionaliniame Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme (ADTAĮ) vaizdo stebėjimas reglamentuojamas tik labai fragmentiškai: 5 straipsnio 4 dalyje nustatyti specifiniai reikalavimai darbuotojų informavimui vykdant vaizdo stebėjimą darbo vietoje, o 24 straipsnio 8 dalyje numatyta privaloma išankstinė ginčų sprendimo tvarka prieš teikiant skundą priežiūros institucijai dėl vaizdo stebėjimo. Kito, detalaus ir vizualinių duomenų tvarkymo specifiką atspindinčio reglamentavimo įstatymo lygmeniu nėra.

Didžioji dalis įstatymo projekte aptariamų aspektų šiuo metu palikti teismų praktikai bei Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (VDAI) ir Europos duomenų apsaugos valdybos (EDAV) rekomendacinio pobūdžio gairėms, kurios neturi įstatymo galios.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūlomu nauju 5¹ straipsniu siekiama aiškiai įstatyme įtvirtinti vaizdo stebėjimo ribas, ypač kaimyninių sklypų ir viešųjų erdvių fiksavimo atvejais, nustatyti konkrečias gaires, kaip teisėtai įrengti kameras, įtvirtinti absoliučiai draudžiamas stebėti zonas bei standartizuoti 14 dienų vaizdo įrašų saugojimo terminą.

Priėmus siūlomus pakeitimus, padidės teisinis aiškumas ir bus užtikrinta efektyvesnė ginčų prevencija – reikšmingai sumažės buitinių konfliktų, teisminių ginčų ir skundų Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (VDAI). Įtvirtinus absoliučiai draudžiamas stebėti zonas, bus užkirstas kelias šiurkštiems žmogaus orumo ir privataus gyvenimo pažeidimams jautriausiose erdvėse. Be to, reikalavimas naudoti neatšaukiamas technines maskavimo priemones užkirs kelią piktnaudžiavimui ir neteisėtam svetimo privataus gyvenimo sekimui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ar jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų, ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijoms įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto lėšų nepareikalaus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant Įstatymo projektą negauta specialistų vertinimų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„vaizdo stebėjimas“, „privaciose teritorijose“, „QR kodas“

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra

Teikia:

:	Seimo narys Arminas Lydeka
---	----------------------------